

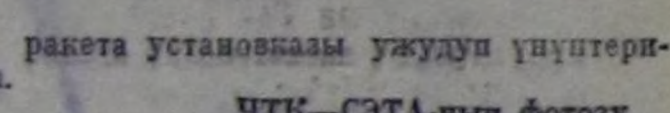
Бир эвес «Кызыл тараачын» колхозта, «Оок», «Шивилинг» совхозтарда аңгы аңдарылгазы эки чоруп турар

ВЕР. ССР-ийн Дэдэн Сөвдийн
Президиумын Даргын Н. В. По-
горжийн Австрийн баары-биле
хораштын Федералын кашпер
Иозеф Клаус австри раднын дэм-
жигчин түве чухалсан, мында дө-
мөдөгтэй: «Совет Эвдэли — дө-
лөтчин чухал улус тургузэн болуу
турар эвс, харын австри курне
көзөмөл ач салган курнуерэчин би-
дээн болуу турар. Бистин ий чур-
тарнызын аразшын буузежар
харьгалзынын камгалары Австри»

руне аян-чоругу Дэди Советтин Даргазы бистин чуртувуска кылып келгирин үсөөлө көрүп турар бис. Ажылчын хуралдар эрттирер арганы ол аян-чорук база берип турар. Тодаргай болгаш үрө-түннелдиг беседаларны чорударынга идеял салып турар бис.

удая чоруткан. Бүгү чуртта школа-
класстары эен туруп алган. Шалы-
га немелде кылырын ол башкылар
негеп турар.

(СЭТА).

Ишчачыла-даа тузуну өздүрүлгөзүн механикастаары ол дээрге бистин черге тузуг ажылын шинитпирлээгин ол болдуз кийн. Ынчангаш бо айтыргыны кончуг чидин-биле тургузун турарымыс ужуру ында узус бис.

АЛДЫН КҮСТҮН БАЙЫРЛААЛЫНЫН ХҮНҮНДЕ

Спортчу мастер мурнапкан

Республиканын спортчулары көдөз ажил-агый ажилдакчыларын хуңуу спортчу маргылдаар-биле демдеген эрттиргенер. Кызылга эрткен улуг хуңуу алаан каш спортчу хемчеглер эрткен. Оларнын бири-эки болза аныктарнын чадаг чарыжыны кроуу болур. Анык спортчулар алдын күстүн бир таарымчалыг үзүндө чадаг чарышты чыл бүрү организастап келгенер. Амы бо кросс көдөз ажил-агый ажилдакчыларын хуңуу-биле дагырапкан.

Кызылдың Гастелло аттыг пармынга ол хуңуу аныктарнын өтүтүнү хуңуу алаанга турган. Чүгө дээр-ге олар боттарынын спортчу күжүн шөкөтөп, дыштаныр хуңуу аныктыг солун эрттирер турганы ол. Чадаг чарышка киржир кижилер эрттиргенин 11 шак четпээде чыгып келгенер. Спортчулар-даа, көрүктүлөр-даа хей. Тадым, Чөөн-Хемчик, Бий-Хем, Каа-Хем, Улуг-Хем районнарын спорт чөвүлдөрү маргылдаага киржир командаларын четпелер чорутканар. Кызыл хоорайнын спортчу коллективтеринен көдөз ажил-агый техникуму алаан хей кижини кийриштерген.

Кросстун баштайгы ээлээ эр улустун 1000 метрге чарыжы-биле алаан. Бөлүк спортчулар стартын маңаагып үшүккөн. Эске кижилер дараазында үшүккөн бөлөктөп турганар. Удаанда дөмгө чарыжы-каннарын мурундагылары көстүп келген. Бичаа-даа кымыл дээр ирктан таныттым. Ол араалында мырдай эээш үе эрткен, мындай болза-даа баштайгы кижини финишке маңаа келеш, дөмгө хөдөш дегенер. Ол болза Тадымнын талээни Виктор Иргашев-дур. Оң үзү 2 минута 58 секундта. Турган хоорайнын спортчуу Геннадий Доржу тилекчиин соо ызырты келген. Улуг-Хемден келген Сергей Беликов баштайгылардан база улуг-ла чыда калбаал.

Оолдор база ол-ышкан, 1000 метрге күжүн шөкөткөнөр. Чадаг чарыжы-биле калбаал.

Улаштыр шуушкан мөргөлөр

Октябрь 9-та культуранын болгаш дыштанылганын Гастелло аттыг пармынга парктын бири чери дээр баг кагарынын маргылдаазы болган. Алаа шырак 4 команда киришкен.

Динамо эки-тура спорт нийитиленин №1 команданын ойнакчылары эки белегелдини көргүзүп, шууту бир дески ойнааш, бири черни алган. Ийги черни парктын чынын командасы алган.

ЧУРУКТА: маргылдаа үзүндө.

Фото В. Красиковуу.

Хөглүг селгүүстээшкн, сөөлгү одаг, ракета

Билеттерин буруулары мочургалардан бакылал үкүп, ноксан көк алаанга шымырып келген үдө культуранын болгаш дыштанылганын Гастелло аттыг пармынга кысык улуг байырлаады холбоштыр аныктар чыл буруу-ле чакылал апарган. Ол аныкчылардан эгелээш, аныктарнын буруу-ле алынды-биле болуп хуңуу, олар черге чарыжып дүжүп, күсүк алактарын гарык олобук кылдыр чыл турар үгө чедир чон алаа маа хандыр селгүүстөп, ойнап хөглээр. Күстүн шак ындыг үзүндө найсылалдың хөдөгөнчө мактаткан бо пармын дараазындагы чылдың-лазында чедир байырлаады-биле хаары чакылал болу берген.

Бо эрткен дыштаныр хуңуу культуранын болгаш дыштанылганын Гастелло аттыг пармынга көдөз ажил-агый ажилдакчыларын Бугу-завелат күнүм байырлап эрттиргени-биле парктын бо күсүк хаашкын оок-биле болуушкан.

Октябрь 9-тун дыштаныр хуңууну кезжээнде паркта-чон хуңуусузу шыкаа база-ла арбын чыгыган. Оларнын хей кези аныктар.

Парктын сөөлү хаашкынын кезжээнде кичи ойнап-хөглөп амырдыр — деген чыгаалары алаа селгүүстөп баскан аныктардан бо-ла дыкнаар.

Ында-мында каткы-чууа, хөдөөшкн, таңылаар шалга, аныктар бол-

за-даа хөд болган. Олар үрер хөжүмүнү диктитиг, аныкы үдөгөш-биле маа хандыр таңылап чоруп турган.

Кезжээк 9 шак үзү турда, ракеталарнын чүүл-буру өңгөрү айт кылда көзүлбөс күсүк дүңү хуңуу чүгө дег кылдыр чырыдып, аныкчылар оон-оон кысык келжээк парк, кезжээк найсылал улам-на байырлаа шынны кире берген. Ол дээр, парктн хаарынын кезжээк ба-раалаткан ойнак аныктарнын мөдөөш-дир. Ракеталарнын чүүл-буру өңгөрү дээрнн элээк каш минуталар иштинде чырыдып турган. Ол адым-кынар, өңгөрү алаанга бичилерге эңне онзагай чүүл, амырашкын болуп турган. Гастелло аттыг парк кызыл муңдурдун оюм аныкымы, терең сууңу кырынга хөдөгөн чалбарыштыг от хыл, аал кодам хире черни чырыдылган. Одаг мичаар асыттыган. Хөдөөшкн, каткы-чууа улам-на диктителген.

Күсүк дүн дык орайта бергенде, паркта үрер хөжүмүнү мыды ама-ка чиккен, аныктарнын таңы-хөдөөшкнн база-ла оон-биле доозалган.

Келер чылдың чыныгы чедир байырдык, амак, чараш пармынга Частын, чакын, күстүг дүңүрүндө сээк ноксан аныктардан, шалдыкча маа хандыр ойнап-хөглөп алыныс, байырык, таңы-чууа — деген үкүр катал-катал диктителген.

Т. САЯН-ОЛ.

„Мөге шылай берди-и!“

Хүреш бодур сапында-ла чаа-чаа аттарын тыштып кээп турары — тыва хүрештин хуңуу бург сапында олурунун толаргай хөдөөш деп чүгө билингир. Бо удаанда хүрештин составы база солун болган. Барык шууту чаа кижилер — аныктар. Оларнын араалында шилдик мөгелерден чүгө Валентин Куулар бар болган. Бичанган оон шугу-рунне кандык-даа чыгынг болбайн турган.

Анык мөгелер девли үнүп, ээл-чегер эрттирер, күштүглер шугу-луп үнүп-ле турган. Бодунун ойна-ларын Ооржак Кара-Кат, Доспан Найдан-оол, Усуну Бадылаар-оол чыгып-биле, чаа чараш араларын хөдөгөн, ойнап чоруп турган. Бичанган кидин-ле өзүп оуура Ооржак Кара-Каттын дүңүр болган чараш хүрештин көрүктүлөр адым чакышкыны-биле демдеген келгенер.

Көдөз ажил-агый техникумунун сүргүлү Валентин Куулар аныктарын бодунун улуг-шара-биле ойнапкан тура-даа, ойналарын хөдөгөн араларын хөдөгөн, чүгө-ле сайгарган чыра-тыртып, үр-хөжүп келгеннн түңкелде, ойнап кел чыккан. Ол мурундагы мышпак дидин болгаш көрүштү араларын ажилдааган.

Укен ийп мөгелер дөрт киж ар-кан. Олар мынчаар таварышкан: Ооржак Кара-Кат (хөжүм үчүндөш) биле Валентин Куулар, Доспан Найдан-оол (Улуг-Хем район) биле Усуну Бадылаар-оол. Алар ойнап тус-тузунда хүрешти сайгарып көрөт.

Валентин Куулар биле Ооржак Кара-Кат. Кайыма-даа хөдөгөн-келген. Кара-Кат каш удаа чартыктаа-

рын болган чыл тударын ораалаш-кан. Бичаа-даа Кууларнын дөмгөш оон дык аар болган ораалаш-кымынын түңкел берби. А Куулар — бичанганга турган болган чүгө удуур халлашкын кымырын улуг дык кызыттайн, кандыг-бир хос уени ажиллап турган, сайгара турду, хей-биле олтаарын бодун турган. Аар дөмгөш кижин чүгө хө-рөк-биле чыл тудары берге дээрин Кара-Кат эскербей, а бир эвес бодунче шеле тырттып чоруп бичаа-дунуш, оң боду-биле удуурапкан солаагай бодун дашкаар хөй-үтөпкөн, хөйдүктүр чыл туткан болза, бирээ болуп бодун турган. Ийн дугарында Кара-Кат черде дүңүр хүрешти болган иштинден суунап адырар деп чыккан, уг-байн ушкан.

Усуну Бадылаар-оол биле Доспан Найдан-оол. Бодунун баштайм удуурапканын ойнапкан, Бад-дылаар-оолу Доспан оон башка дө-мгөш ойнапкан болган. Оон чүгө-даа ушкан. Алаа удуу ар-кан Усуну доран хөдөгөн: мичаар хөй-чүткөн, оң хол-биле удуурапканын анык мөгелерин хөдөгөн дөмгөш болган. Бичаа-даа Найдан-оолду дүң-смын ууш болгаш мага-боду дөмгөш болганнан күш четтир-ген. Мөге киж хүрешти тура, хөй алаа араларын хөдөгөн тудуу, удуурапканын мораль болгаш күш талаа-биле бергедээшкн, а чамдык таварышталарда аймаашкы-га чедир. Бо удаа Усуну мичаар кылган: үшүк удаа хөдөгөн, хөдөгөн ишкар кире халаан. Доспан дөмгөш тырыктып чоруп, бутташ дүжүргөн.

Ам Куулар биле Усуну ар-кан.

Ууш, кыска-даа, дөмгөш талаа-биле дүңүс кижилер-дир. Мөге кижиге эң кол чүгө — белекел болган белекел, база катал белекел хөдөгөн. Оон башка эң чуулуп, шак төнүп, тынш бичаа келер болган үр хүрешти тудуу, оң дидин эвези, чаа, солун, эң нарын ар-галарын ажиллаарын чүгө чад-таагы тудар келер. Бичанган чүгө бодунун эңне бугурулган чыгыс ар-галарын болгачок-ла хөдөгөн, нугулаагында камталганга турган, хүрешти солун эвез алаар. Мааа амыдыг таварыла Кууларга болган. А оон удуурапканын Ба-дылаар-оол оон кортпал болгаш дидин-биле ол-бо талаа-биле хал-дан, тилектеге тура-соруун илере-дип, хөдөгөн турган, кире ха-лааш, карак чынар азында дө-мгөш чоруп, удуурапканын бичаа дөмгөш-түжүгү мичкын, үжүп бар чорда, дөмгөш чыгыпкан.

Кызылдың Гастелло аттыг пар-мынга хуңуу аныктарнын хөдөгөн ажил-агый ажилдакчыларын хуңуу таварышканын хоорайнын шилдик анык мөгелерин хүрештиг Усуну Бадылаар-оол шугуу, чараш хүрешкен. Бичанган бир анык чыл мөге тынган. Бирги, ийги болгаш үшүк-лөртүк черлерин алган мөгелерин дипломнар болгаш өртөктүг белектер-биле тус-тузуула шаңагылаан.

О. СУВАКШИТ.

ЧУРУКТА: Шугуу мөге Усуну Бадылаар-оол (оң талаа-биле) биле Валентин Куулар.

Фото А. СОДУНАМНЫ.

Өөрөнгөн шөлү-даа дуза болбаан

Хакассынын бүт бөмбүгүнү талаа-биле кубогунун адыкчыны «Туд» деп команданын ойнакчылары Көдөз ажил-агый ажилдакчыларын байырлаалынын хуңуу Кызылга алаан келгенер. Аалчылар субботада «Енисей» командасы-биле ужурашкан.

Оюнун баштайгы минуталарында эгелээш, шөлүг элери илдекейлиг бурунгаарлап, аалчыларын хаалга-зынне удаа-дараа халлап турган. 35 минутанын сөөлүндө Г. Науом бөмбүктү хаалгае частыгыр чок дөрт кийр теп, санын аныктан. Оон соонда кайы-даа команданын ойнакчылары демсели күштөлүр-даа

1:0 санга чалсаарлар үжүргө таварышкан.

Оюнун ийги чартында шөлүг элери шүшкөн ойнап эгелээш, оу аалчылар чөп аныктап, санын дөмгөштирер алган, оюнун хайым кылдыр дооскан.

Културанын болгаш дыштанылганын Гастелло аттыг пармында «Хүреш» стадионга аалчылар пас-сажирлер АТА-зынын «Спартак» командасы-биле улуг хуңуу ойнаанар. Ук оюнун көр дөн кызылчылар стадионун олууттарын шыгырт дөдүр олурупкан. Оюнун баштайгы ээлээнде кайы-даа команданын ойнакчылары техника талаа-биле

ден күштүүн көргүзүп, ужурамын-кын көрүктүлөрүн соңуурапкан болдурган. Чалсар мурунда сан 2:2.

Дүүн енисейлер-биле хайым-нашпак, бөгүн бистин командасы тилдээр ужуруу — деп шөлүг элери кызылчылар оон-моон дөмгөш-даа, аалчылар оюнун ийги чартын илдекейлиг ойнап, демсели улам-на күштөлүргөн. Аалчыларнын бир деминг бурунгаарлааш-кын чедикшини бодуруп, 4:3 санга тилдөөнөр. «Спартак» коман-данын ойнакчылары бодунун өөрөнгөн шөлүг ойнаа-даа дуза болбаан.

В. ВОЛЧЕННО.

Редактор Н. К. КУДАЖИ.

Сан 126 болган

Эрткен улуг хуңуу, Кызылдың дыштанылга пармынга парктын шап-палы дээр шой көдүренин талаа-биле күштүлгенин маргылдааы болган. Орта республиканын чемпионнары чоран И. Чижов, П. Белоусов баштаан, хоорайнын спортчу командаларын талалери шууту 6 киж киришкен.

32 килограммнын шой ийи холлап хуңуу, оон, солагай холлап чыгыстап көдүренин Кызылдың алгы заводунун аныкчылары И. Чижов, П. Белоусов олар тус-тузунда 126—123 саннарын ойнап алган, бир, ийи дугар черлерин ээлөөнөр. Эл ылаагы бири разрядак иш Чижов-тун көдүрүлгенин чыгыган чон улуг соңуура-биле көрүп, санага оон үнүп көрүн диктитиг адым чакышкыны-биле үтүп ап турганар.

Бирги, ийги, үшүк черлерин ээлөөнөргө өртөктүг шаңналарын тыгыскаан.

В. МОЛЫИ.

Өй-бүлө бурузу чагыдылалы тураун

Хемчеглер алдынып турар

«Тес-Хем» совхоз үш улуг сал-бырдап турар. Бо ажил-агыйда бир ортумак, ийи аге шко-ла бар. Эрткен чылын ийи мун кижиге 568 солуннар, журналдар чыгыттыган турган. Илде-даа болза, алаан чамлык малчына-рын чагыдылганы чок турган.

Солун тарадылганын саалтапас дээр хемчеглер алдынып турар. Салыр бурууда ийи почтаны тургустыган. Ырак О. Шынаа, У. Шынаа салырларже көжүп чорутур почта машинасын районун харылаа салыры чорутуп турар. Илде-даа болза, көжүп чорутур почта бир неделда чогутур марш-рутин четге эртпейн барган.

У. Шынаа салырда хөй-инити-

чи солун чагыдыкчыларын бе-лүүн тургускан. Совхозтун деви-кааринге чокка чедир чыгыткан солуннарын, журналдын саны 502 кезек четкен. Тондуп Делгер-оол Берт-Даг школында 200, харылаа салырынын ажилдак-чылары совхоз төвүгө 252, сов-хозтун кассир Хаснаа Кара-кыс 50 кезек солуну, журналды ча-гытканар.

О. Шынаа, У. Шынаа салыр-ларда болгаш бири, ийги хөй-журналдарда солун чагыдыл-газы шоолут чорутайн турары ы-ла партия, комсомол организа-цаларнын боттук ажил чорутпайн турарында.

М. ТИРЧИН.

Чагыдылга калбарган

СЭБП-нин ХХП съездин аттыг көдөз ажил-агый ажилдакчылар колхозчулары 1967 чылдың парла-ла чагыдылганын массалык чорутуп турар. Солуннар, журналдар чагыдыкчылары мурнуу чылдар-ныннан көвүдөн. Чөөн-Хемчик районун ол колхозунда харылаа салырынын эргелекчн, комсо-молчу Валя Сат достуг шакта-рында төп суурун чуртакчыла-рыга чагыдылганы бижидип чорутканын түңкелде «Шы-

ны»—197, «Тыванын аныкта-ры» солуну 191 кезекти колхоз-чулар чыгыткан.

Чагыдылга хайымшыкыныр үргүлчүлөшкөн. Төп солунна-рын, журналдарын бижидилген база чоруп турар. Ырак малчын-нарга солун чагыдылганы калбар-ган. Валя 300 ереге чагыдылга тарадыр деп сорулганы салган.

Ш. ДУВЕНДЕЙ.

Идепкейлиг чагыдыкчылар

«Тилдее» совхозтун хары-лаа салырынын почтачы А. Он-дар 30 ажыг кезек «Шыны», «Тыванын аныктары» солуннарын болгаш «Огонек» деп журналды кайы-а-зым-даа чыл хуусалыг чагыдып алган.

О. АМАЙ-ООЛ.

такчылардан Т. Седен-оол «Шыны», «Тыванская правда», «Тыванын аныктары» солуннарын болгаш «Огонек» деп журналды кайы-а-зым-даа чыл хуусалыг чагыдып алган.

Бомбейден Сибирьже

Барабино хоорайнын чоо-жудуп келгенин баштайгы таварышканы-дыр. Ону ачы-өлүргөн өдүрээшнн будунда «Бомбей» деп англи бижиктиг алуминий дээрбек чоран. Бо болза ол хире ырак черден куштун сибир ховуларынга

укудуп келгенин баштайгы таварышканы-дыр. Ону ачы-өлүргөн өдүрээшнн будунда «Бомбей» деп англи бижиктиг алуминий дээрбек чоран. Бо болза ол хире ырак черден куштун сибир ховуларынга

(ПМА).

Журналдын конкурзу

«Сибирские огни» деп журналды чон ортузунга хөй-биле та-радыр талаа-биле конкурсу журналдын редакциясы чарлаан. Бо талаа-биле эки түңкелдери чедип алган кижилерге шаңналарын тургускан.

«Союзпечать» район (хоорай азы көдөз) агентилерди жур-налды чыл болгаш чартык чыл хуусалыг чагыдып алырын өзүл-дөш 50 хуудан эээш эвес болуун чедип алганда, РАДИОЛА-биле шаңнаар. Ийги чери алганын Сибир романын болгаш по-эзиянын библиотекасы-биле шаңнаар.

Парлапканын хөй-инити тарадыкчылары журналды идепкейлиг пропагандалап, чонга 50 журналды чыгыттырган болза (оларнын 60 хууун чыл хуусалыг чыгыткан турар ужурул) «СПИДОЛА» деп транзисторлуг приминг-биле шаңнаар. Ийги беш шаңналарын тургускан, олар болза фото-аппарат, хол шактары болгаш эске-даа чүүлдер болур.

Кискилерге хамаарыштыр чүл дие, олар журналды идепкей-лиг пропагандалап, номер буруун номчуучуларга че-диншинин сайгарып, таратканда, оларны хол шактары болгаш эске-даа унелиг чүүлдер-биле шаңнаар. Эске-даа мантал-шаңна-ларны база тургускан.

Конкурстун түңкелн 1966 чылдың декабрынын төңүзүндө унаар. Конкурстун киржикчилеринин дугайында материалдар республиканын «Союзпечать» черинче чорудар.

В. ВОЛЧЕННО.

Редактор Н. К. КУДАЖИ.

Телевидение

ОКТАБРЬ 11, ВТОРНИКТЕ

Телемөдөөлөр—19.15, «Байкал ча-нында тайгада» деп Улан-Удэнин телестудиянын телеоверги—19.30. Көдөз ажил-агый ажилдакчыларын хуңуу байырлаанымдан телерепо-ртаж — 19.50, «Хабарниц» фотоуз» деп уран чечен фильм—20.05, Клас-сингс музаныга хандыкчылыктар-га «Лемешов ырлап тура» деп дамчы-дылга—21.40 шактарда.

ОКТАБРЬ 11-ДЕ

«НАПЫРАЛ»: «Өлүргөн дээр эмээ» 12, 2, 4, 6, 8, 10 шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Уш надар ийи» 2.30, «Безунуң 26 номиссарлары» 4.30, 6.30, 8.30 шактарда. «ЕНИСЕЙ»: «Сампо» 11, 1, 3.10, «Хмель ажаап алышынында ашкар» 7.10, «Чеди алышыга чеди душтун» 5.10, 9 шактарда. «ВОСТОК»: «Гитаралыг уруг» 3, 6.40, «Пеньюна болган чорук» 4.50, 8.30 шактарда.

ХҮНДҮЛҮГ ЭШТЕР, НОМЧУНЧУЛАР!

1967 чаа чылдың бүгү солуннарынын болгаш журналдарынын чагылганы үргүлчүлөп турар.

„ШЫН“ СОЛУННУ

чагыдып алырынче далажыңар!

РЕДАКЦИЯНЫН Адрези:

Кызыл, Металлург—Полченко кулмчур, бажы №3. ТЕЛЕФОННАР: Редакторун 24-63 редакторун орадыкчыларын 35-21, 25-38, харысалгагы секретарын 23—35, партия амырал кызылдын 23-54, агылаа болгаш проагана кызылдын 37-13, көдөз ажил-агый кызылдын 21-47, үзүлүр кызылдын 22-64, чааа, ажилдак болгаш көдөз корреспондентилер база совет тургузу болгаш амырал кызылдын 21-27, ийги информация кызылдын 20-60, бугалтераны 31-75, корректорларын 27-41. Со-лун келбей барганда 32-75 телефоныг долар.

Тыва АССР-ин Министрлер Советинин чанында Нардага орделенин типографиясы.

ТС—01226.